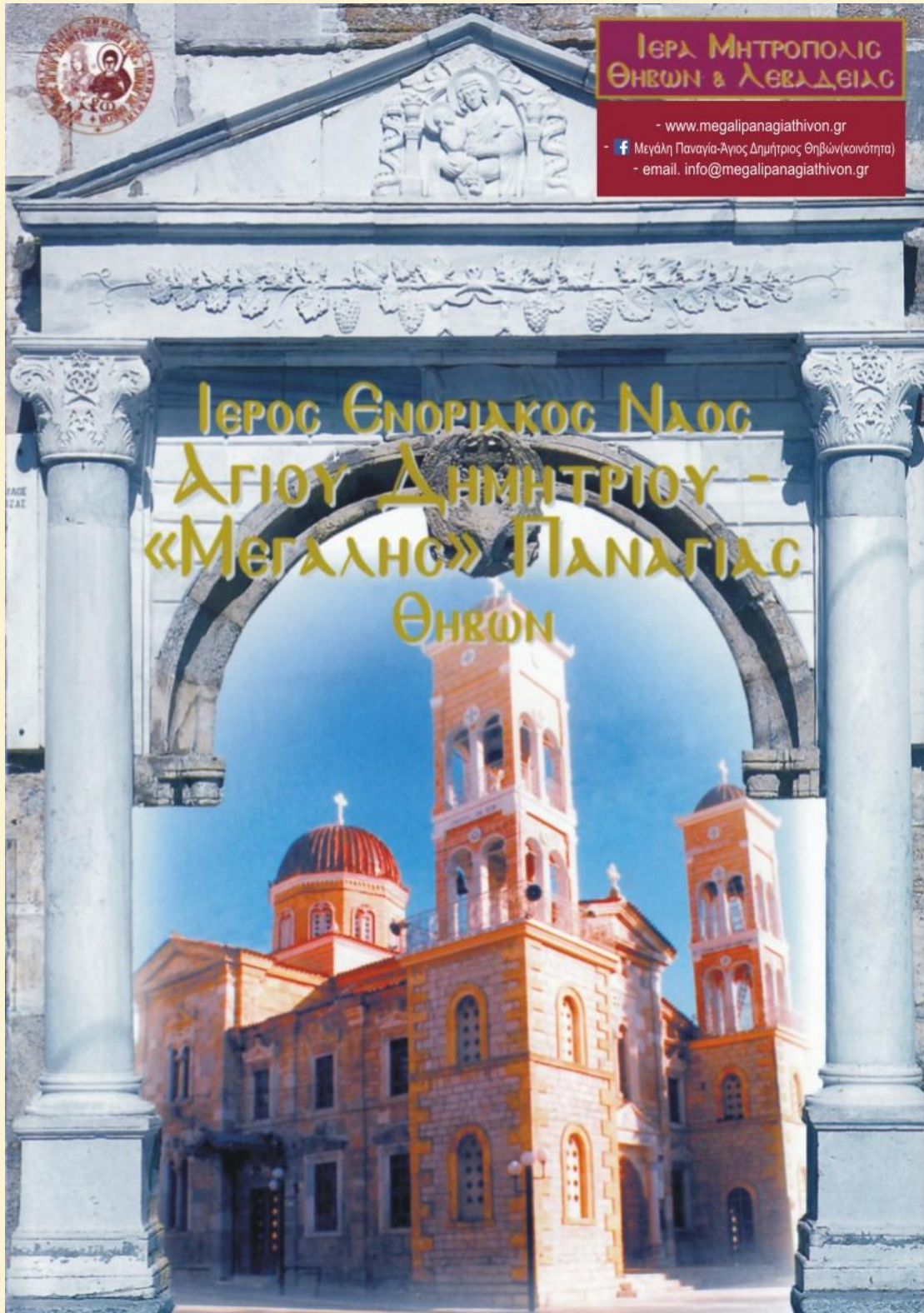

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

ΙΕΡΟΣ ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ -
«ΜΕΓΑΛΗΣ» ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΗΒΩΝ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο πάνσεπτος Ιερός Ναός της «Μεγάλης» Παναγίας - Αγίου Δημητρίου Θηβών, βρίσκεται στη δυτική πλευρά του ιστορικού κέντρου των Θηβών.

Εγκαινιάσθηκε από τον Μητροπολίτη Θηβών και Λεβαδείας Δοσίθεο, στις 19 Απριλίου 1867, πάνω στη θέση παλαιότερου περίφημου Ναού, ο οποίος καταστράφηκε ολοσχερώς από τους σεισμούς τον 1853, ενώ αιώνες πριν, στην ίδια τοποθεσία υπήρχε ονομαστή Ιερά Μονή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος - Μεγάλης Παναγίας.

Ο ιστορικός Λεκαΐν αναφέρει πως «κυριώτερα Εκκλησία των Θηβών είναι η Μεγάλη Παναγία, ήτις περιέχει Εικόνα, τον Χριστόν φέρουσα δεξιά και έργον είναι του Ευαγγελιστού Λουκά», ενώ αναφορά σε αυτήν κάνει ο πολύς Strzygowski (1894).

Ο δε Giorgio Fedalto πιστεύει πως ο Ναός οικοδομήθηκε στον ίδιο τόπο που ο Πολιούχος Θηβών Αγ. Ιωάννης ο Καλοκτένης, τον 12ο αιώνα οικοδόμησε περίφημο Ναό της Παναγίας.

Ο ΝΑΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ο ναοδομικός ρυθμός του Ναού είναι τρίκλιτος εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλο.

Τα κωδωνοστάσια κατασκευάσθηκαν αργότερα. Τον όλο σχεδιασμό και επίβλεψη του Ναού ανέλαβε ο ονομαστός Αρχιτέκτονας ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΤΗΣ ο Τήνιος, με συνεργάτη τον ονομαστό γλύπτη γιό τον ΔΗΜΗΤΡΙΟ.

Οι Φιλιππότες συγκέντρωσαν όλο το παλιό αρχαιολογικό υλικό: κιονόκρανα, θωράκια, επιγραφές, γλυπτά που ήσαν διάσπαρτα στο χώρο και γίνονταν βορά των αρχαιοκαπήλων - αφού δέν υπήρχε ακόμη οργανωμένο Μουσείο - τόσο από τα ερείπια ειδωλολατρικών μνημείων όσο και από τα ερείπια τον παλαιού Ναού - Μονής και τα εντοιχισαν πέριξ του Ναού, διακοσμώντας τον έτσι με περισσή σοφία, τέχνη και σύνεση. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να χαρακτηριστεί ο Ναός ως «εντοιχισμένο διαχρονικό μουσείο εντοιχισμένων γλυπτών όλων των εποχών»! Άξια ιδιαίτερου θαυμασμού και προσοχής είναι τα κατωτέρω:

Στην **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟ**: δεξιά, ο **ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ ΚΑΝΘΑΡΟΣ** (ΑΜΦΟΡΕΑΣ) (8' αί. π.Χ.)

Αριστερά ο παλαιοχριστιανικός
ΣΤΑΥΡΟΣ.

Στό μέσο ξεχωρίζει το γλυπτό
μαρμάρινο αντίγραφό της Μ. Παναγίας,
έργο του Δημητρίου Φιλιππότη, στο
τρίγωνο αέτωμα της κεντρικής εισόδου
και ο «ΘΥΡΕΟΣ» με το συμβολικό Άετό.

Στη **ΒΟΡΕΙΑ ΠΤΕΡΥΓΑ** ξεχωρίζουν: η
Έπιγραφή - αφιέρωμα της πόλεως προς
τον Ρωμαίο Αυτοκράτορα Τίτο:
«ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΤΙΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΘΕΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΝ.
Η ΠΟΛΙΣ»

Ήταν τοποθετημένη κάτω από άγαλμα
του. Διακρίνουμε επίσης, ένα
πρωτοχριστιανικό ΘΩΡΑΚΙΟ
ΤΕΜΠΛΟΥ στο ψηλότερο σημείο τον
αετώματος καθώς και μία γλυπτή
περιστέρα του στ' αϊ. π.Χ. .

Στη **ΝΟΤΙΑ ΠΤΕΡΥΓΑ** ιδιαίτερο
ενδιαφέρον παρουσιάζουν : Ο
ΤΕΘΡΙΠΟΣ ΗΝΙΟΧΟΣ (8' αϊ.

I

π.Χ.) πού ήταν επιτύμβια πλάκα στο
μνημείο ήρωα καθώς και γλυπτό με
ιππεία στρατιώτη και επιγραφή:

«ΕΠΑΦΡΙΩΝ ΗΡ (ΩΣ)»
(γ' αϊ. π.Χ.).

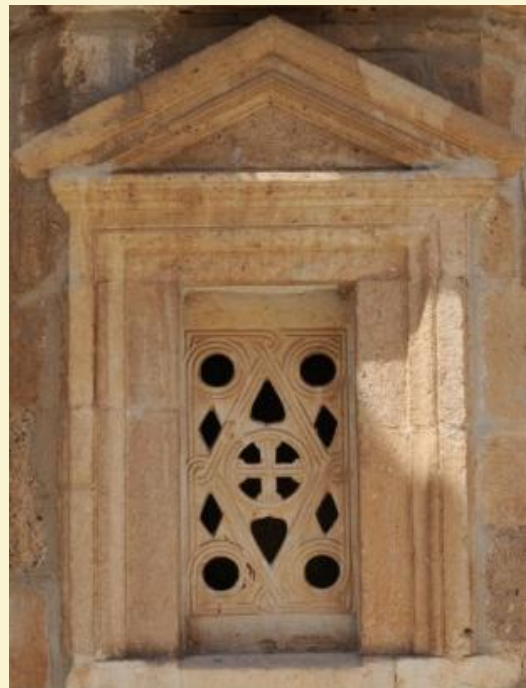

Στην **ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΤΕΡΥΓΑ** (κόγχες Ιερού Βήματος) τοποθετήθηκαν μόνο χριστιανικά γλυπτά και κυρίως παλαιοχριστιανικά βυζαντινά **ΘΩΡΑΚΙΑ ΤΕΜΠΛΩΝ**, «απείρου κάλλους και Θαυμασμού» κατά τον Γερμανό Αρχαιολόγο Αιμίλιο Ντούτσεκ (1942).

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ παράθυρα καί τα υπέρθυρα τον Ναού όπου οι

Φιλιππότες χρησιμοποίησαν τα καταλληλότερα **ΚΙΟΝΟΚΡΑΝΑ** κορινθιακού, δωρικού, ιωνικού και βυζαντινού ρυθμού για να τα διακοσμήσουν.

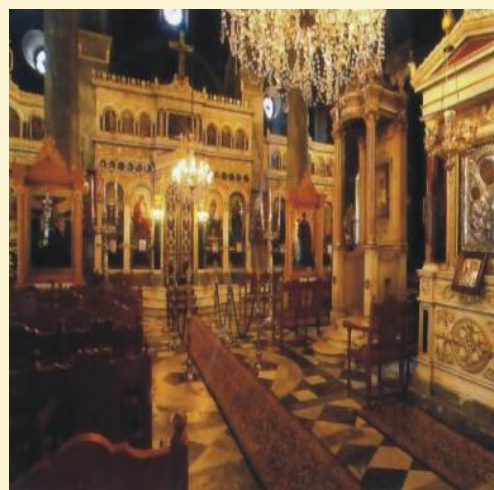

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο εσωτερικός χώρος του Ναού με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και επιδράσεις της εποχής του. Μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας είναι το από ατόφιο μάρμαρο Τέμπλο (έργο Δημητρίου Φιλιππότη 1902) και τα Προσκυνητάρια του Ναού με τις λεπτομερείς διακοσμήσεις και τα περίτεχνα σκαλισματα.

Κατάπληξη προκαλούν οι τέσσερις μεγάλες κολώνες που στηρίζουν τον κομψό τρούλο οι οποίες

κατ' άλλους βγήκαν ατόφιος (μασίφ) από την «καρδιά» της γης και μεταφέρθηκαν πάνω σε άμαξες ή κατ' άλλους προέρχονται από αρχαίο καλλιμάρμαρο Ναό.

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ «ΜΕΓΑΛΗΣ» ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Στον Ναό διασώζονται αξιόλογες Ιερές Εικόνες εκ των οποίων σπουδαιότερη είναι η **Εφέστια Θαυματουργή Εικόνα της «ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ»** η οποία κατά την παράδοση φιλοτεχνήθηκε από τον Ευαγγελιστή ΛΟΥΚΑ, ο οποίος έζησε και ετάφη στη Θήβα, όπως σημειώνουν πλείστοι Ιστορικοί και βιογράφοι. Δέος και κατάνυξη προκαλεί η γλυκυτάτη μορφή της Θεοτόκου, που αν και το πρόσωπό Της είναι «σκαμμένο» από τους αιώνες, νομίζεις πως στοργικά σε «αντικρύζει» από όποιο σημείο και αν την προσέξεις. Η Εικόνα αυτή συνδέεται με θρύλους και παραδόσεις του Γένους μας και ιδιαίτερα ταυτίζεται με τις Εικόνες της ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ και της ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΘΗΝΙΩΤΙΣΣΑΣ. Τα αναρίθμητα τιμαλφή αφιερώματα που Τη στολίζουν κατά την Πανήγυρή Της στις 15 Αυγούστου, μαρτυρούν και ένα θαυμαστό γεγονός της θεομητορικής ευλογίας και χάριτος που εκπέμπει στους πιστούς, αιώνες τώρα!

ΆΛΛΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

Αξιόλογη είναι η **ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ**, με ένθετη χρονολογία, ΑΨΚΒ(1622), οι Εικόνες των **ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ**

και των **ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ** έργα Σαμαριναίων αυταδέλφων και η Εικόνα του **ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΡΩΣΣΟΥ** με σκαλισμένο χρυσό (τσουκάνικο), έργο του Αγιορείτου Μοναχού π. Ευστρατίου. Όλες οι Εικόνες του Τέμπλου, είναι αναγεννησιακής τεχνοτροπίας, μεγάλης δέ καλλιτεχνικής άξιας. (1912 — 1914).

Παλαιότερες Εικόνες του 17ου και 18ου αιώνας, (έργα οι περισσότερες του επισκόπου Θηβών Αθανασίου έχουν τοποθετηθεί στο **ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ**. Άξια ιδιαίτερης προσοχής, είναι και ο συντηρημένος χρυσοκέντητος «Επιτάφιος Θρήνος», καθώς και το παλαιό ξυλόγλυπτο Κουβούκλιο του Επιταφίου, έργο Στ. Νομικού (1917). Στο Ναό υπάρχουν επίσης εντοιχισμένες αγιογραφίες και τοιχογραφίες με πάμπολλα σχέδια οι οποίες άνακατασκευάστηκαν μετά τον σεισμό του 1981.

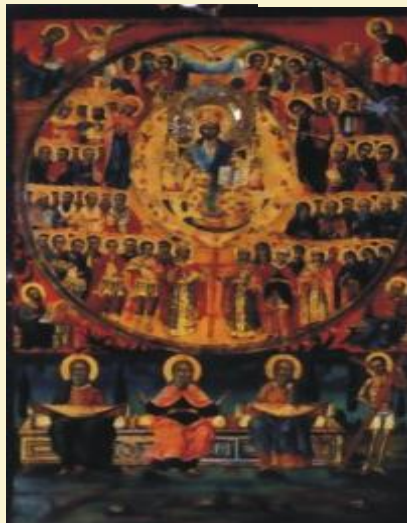
ΕΟΡΤΕΣ ΝΑΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΝΟΡΙΑΣ

Ιερός Ναός μας είναι δισυπόστατος και τιμά εκτός από τή Μεγάλη Παναγία και τόν Άγιο Μεγαλομάρτυρα Δημήτριο τον Μυροβλήτη. Η μεγάλη Πανήγυρη του Ναού είναι του Δεκαπενταυγούστου με Ιερά Αγρυπνία στις 13 εσπέρας προς 14/8. Την Παραμονή τελείται Μέγας Αρχιερατικός Πανηγυρικός Εσπερινός και γίνεται Λιτανεία της Θaumaturγού Εικόνας της **Μεγάλης Παναγίας**, ενώ ανήμερα, Πανηγυρική Αρχιερατική Θεία Λειτουργία.

Από το 1997 καθιερώθηκε και η Ακολουθία της «**Μεγάλης Εβδομάδος του Αγίου Δημητρίου**» που ψάλλεται στον Ναό από 19 έως 26 Οκτωβρίου, τελείται δε Ιερά αγρυπνία στις 24 εσπέρας 25/10.

Την παραμονή τελείται Μέγας Πανηγυρικός Εσπερινός Λιτανεία, ενώ ανήμερα, (26 Οκτωβρίου), τελείται πανηγυρική Θεία Λειτουργία. Όλες τις ημέρες τίθεται σε προσκύνημα τεμάχιο **Ιερού Λειψάνου του**.

Στον Ιερό Ναό τελείται συχνότατα η **Θεία Λειτουργία, Ιερό Σαρανταλείτουργο Χριστουγέννων, Δεκαπενταλείτουργο (το Δεκαπενταύγουστο)** κάθε απόγευμα η Ακολουθία του **Εσπερινού**, κάθε ΔΕΥΤΕΡΑ εσπέρας **Παράκληση στην Μ. Παναγία** και ομιλία, ειδικές Παρακλήσεις για μαθητές, **Αγρυπνίες**, ενώ ξεχωριστά μεγαλοπρεπείς είναι οι Ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος, του Δωδεκαημέρου, και των Εορτών του έτους με τη συμμετοχή των καλλιφωνότατων Ιεροψαλτών του Ναού.

Στον Ιερό Ναό διαφυλάσσεται ως ανεκτίμητος Θησαυρός, μικρό τεμάχιο **ΤΙΜΙΟΥ ΞΥΛΟΥ** από τα Ιεροσόλυμα και **ΙΕΡΑ ΛΕΙΨΑΝΑ**. (Αγίου Δημητρίου, Αγίου Μηνά, Αγίου Χαράλαμπος, Αγίου Ρηγίνου, Αγίου Λούκα Κριμαίας και πολλών άλλων Αγίων).

Εκτός από τις Εορτές του κεντρικού Ναού εορτάζουν αντιστοιχώς και τα 9 Παρεκκλήσια της Ενορίας μας : **Αγίας Τριάδος** (Δευτέρα Αγ. Πνεύματος),

Μεταμορφώσεως (6 Αυγούστου) **Αγ. Ανδρέου** (30 Νοεμβρίου), **Αγ. Αικατερίνης** (Πρωτοχριστιανική Κατακόμβη, 25 Νοεμβρίου), **Αγ. Δημητρίου «μικρού»** (26 & 27 Οκτωβρίου), **Αγ. Μηνά** (11 Νοεμβρίου), **Αγ. Αθανασίου** (18 Ιανουαρίου και 2 Μαΐου), **Αγ. Χαράλαμπος** (10 Φεβρουαρίου) και **Αγίου Νικολάου** (6 Δεκεμβρίου). Καθιερωμένο ετήσιο Μνη-

μόσυνο τελείται για τον ΓΕΡΟΝΤΑ π. ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΤΟΥΝΑΚΙΩΤΗ (27 Φεβρουαρίου) ο οποίος πριν αναχωρήσει για το Άγιον Όρος, διέμενε κοντά στον Ναό και ευλαβειτο ιδιαίτερώς την Μ. Παναγία.

Απέναντι από τον Ναό ορθώνεται το «**ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ**» της Ενορίας: «**ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΚΑΤΑΦΥΓΗ**», στο οποίο φιλοξενούνται οι ενοριακές ποιμαντικές δραστηριότητες για ανθρώπους κάθε ηλικίας: (3 τμήματα Κατηχητικών, Σύναξη Ανδρών και Γυναικών, Ζευγαριών, Δανειστική Βιβλιοθήκη, Νεανικό Στέκι, Εργαστήρι Βυζαντινής Αγιογραφίας και Σχολή Βυζαντινής Μουσικής, Τμήμα Απασχόλησης παιδιών ΑΜ.Ε.Α, ενώ δραστηριοποιείται και ο Σύνδεσμος Αγάπης Γυναικών.(5 ομάδες)

Διεύθυνσις :

Ιερός Ναός
Μεγάλης Παναγίας -
Άγιου Δημητρίου Θηβών.
Ηλέκτρας 1 & Π. Δράκου
Τ.Κ. 322 00 ΘΗΒΑ

- www.megalipanagiathivon.gr

• Μεγάλη Παναγία-Άγιος Δημήτριος Θηβών(κοινότητα)

- email. info@megalipanagiathivon.gr

Τηλέφωνα:

Ιερού Ναού & Fax: 22620 27663

Ένορ. Κέντρου 22620 28512

Εφημερίου 22620 29675

